

Afstorten geïndexeerd pensioen in premieregeling

De crisis heeft veel ondernemers doen beseffen dat pensioen in eigen beheer meer gevaar loopt dan gedacht. Onderbrengen van de opgebouwde pensioenrechten bij een verzekeraar kan een oplossing zijn. Maar wie verwacht dat de marktrente zal stijgen doet er goed aan de pensioenregeling dan eerst om te zetten in een beschikbare premieregeling.

TEKST COREY DEKKERS* | BEELD CORBIS

De economische crisis heeft veel directeur-grootaandeelhouders aan het denken gezet over het pensioen in eigen beheer. Achterblijvende bedrijfsresultaten of een lagere verkoopopbrengst van de onderneming kunnen betekenen dat er uiteindelijk te weinig geld is om het toegezegde pensioen uit te keren. Afstorten van de opgebouwde aanspraken bij een verzekeraar kan enige zekerheid bieden. Maar gezien de huidige lage rekenrente is het verstandig dit dan wel te doen in de vorm van een beschikbare premieregeling. Een stijging van de rentestand levert een hoger kapitaal en dus hoger pensioen op. Onderstaand voorbeeld laat de gevolgen zien.

VOLLEDIG AFTREKBAAR

De Kennisgroep Pensioenen van de Belastingdienst heeft in december 2010 laten weten dat het is toegestaan om de regeling voorafgaand aan het afstorten om te zetten in een beschikbare premieregeling. Het is ook mogelijk om na omzetting de beschikbare premieregeling bij de verzekeraar voort te zetten.

Omdat het pensioen is ondergebracht bij een verzekeraar is de pensioenlast volledig in mindering te brengen op het resultaat, inclusief de betaalde indexatieverplichting uit de eindloonregeling.

DE CASUS

Bas brengt op zestigjarige leeftijd zijn opgebouwde premievrije pensioenaanspraken uit de eindloonregeling onder bij een verzekeraar. Op de pensioendatum wordt bepaald of de pensioenen conform het loonindexcijfer dan wel het prijsindexcijfer worden geïndexeerd (open indexatie). Het partnerpensioen bij overlijden na de pensioendatum bedraagt zeventig procent van het ouderdomspensioen.

Relevante gegevens primo 2011:

Ouderdomspensioen: € 36.000

Partnerpensioen: € 25.200

De fiscale balanspositie per 01-01-2011

Activa		Adviesbureau Bas		Passiva
Bank	€ 700.000	Aandelenkapitaal		€ 18.000
Inventaris	€ 20.000	Pensioenvoorziening		€ 475.485
Auto	€ 25.000	Winstreserve		€ 251.515
	-----			-----
Totaal	€ 745.000			€ 745.000

De winst over de afgelopen drie jaar bedraagt gemiddeld € 50.000 per jaar. Over 2011 wordt hetzelfde resultaat verwacht.

VERBODEN OPTIES

De **streefregeling** is verboden. Bij zo'n regeling wordt de uitkering niet gegarandeerd. Daarvoor in de plaats komt een garantiekapitaal op de einddatum. Daarmee wordt beoogd het toegezegde pensioen van € 36.000 per jaar aan te kopen. Er wordt dus een kapitaal verzekerd in plaats van een vooraf vastgestelde uitkering (een rente). Het kapitaal wordt berekend door uit te gaan van een nominaal pensioen van € 36.000 tegen een rekenrente van vier procent netto.

Ook verboden is de **aankoop van een nominaal pensioen met als indexatie de winstdeling**. In dit geval wordt een nominale rente verzekerd. Daarbij is de hoogte van de indexatie afhankelijk van de winstdeling. Deze optie vertoont overeenkomsten met de pensioenbrief: een nominaal pensioen waar de hoogte van de indexatie pas wordt bepaald op de ingangsdatum van het pensioen. Meestal is de indexatie bij eigen beheer gerelateerd aan de loon- of prijsontwikkeling.

Volgens de Kennisgroep Pensioenen van de Belastingdienst zijn beide varianten niet toegestaan. Het besluit van 3 juli 2008 bij het bepalen van de overdrachtswaarde gaat uit van een vaste na-indexatie van twee procent. Het extra kapitaal dat door de winstdeling wordt behaald biedt onvoldoende zekerheid of daarmee de indexatie van twee procent kan worden aangekocht.

PENSIOEN NAAR VERZEKERAAR: TWEE OPTIES

Bij het onderbrengen van opgebouwde pensioenrechten bij een verzekeraar zijn er twee bruikbare opties (zie ook kader 'Verboden opties').

Optie 1: aankoop van een vastgestelde uitkering

Bas heeft een eindloonregeling met een open indexatie. Conform het besluit van 3 juli 2008 kan hij bij de verzekeraar een offerte aanvragen voor een vastgestelde uitkering (een renteverzekering), rekening houdend met een fictieve vaste na-indexatie van twee procent. Navraag bij de verzekeraar leert dat hiervoor ongeveer een kapitaal nodig is van € 621.000. Als Bas 65 wordt, krijgt hij een gegarandeerde pensioenuitkering van € 36.000 per jaar. Deze stijgt jaarlijks met twee procent. Nadeel van deze optie is dat het pensioen niet meer wordt verhoogd als de rentestand stijgt. Daar tegenover staat dat het ook niet daalt als de rentestand lager wordt. De uitkeringen staan immers vast.

Optie 2: beschikbare premiereregeling

Als Bas de eindloonregeling omzet in een beschikbare premiereregeling, worden zijn eindloonaanspraken via een waardeoverdracht omgezet in een kapitaal. De overdrachtswaarde van de opgebouwde aanspraak is de eerste storting in de beschikbare premiereregeling. De koopsom wordt vervolgens voldaan aan een verzekeraar. De zakelijke koopsom is gelijk aan de koopsom die Bas in optie 1 verschuldigd is aan de verzekeraar, ongeveer € 621.000, inclusief € 11.000 kosten.

Het voordeel van deze constructie is dat niet meer de aanspraak het uitgangspunt is, maar het gestorte kapitaal. Op de pensioendatum koopt Bas met het kapitaal een pensioen aan. De hoogte daarvan is afhankelijk van de rekenrente. Is die hoger dan nu dan wordt naar verwachting een hoger pensioen aangekocht. Een bijkomend voordeel is dat tussentijdse rendementen worden bijgeschreven op het kapitaal.

Bas kan het geld defensief of risicovol beleggen. Een andere mogelijkheid is de eerste inleg direct om te zetten in een verzekerd kapitaal of in een aanspraak op een uitkering.

Bij beleggen komt het behaalde rendement onder inhouding van kosten toe aan Bas. Bij omzetten van de inleg in een gegarandeerd kapitaal of aanspraak op een uitkering is een compensatie van een winstdeling toegestaan. Stel dat Bas zeer defensief belegt en dat het jaarlijks rendement drie procent bedraagt. Verondersteld wordt dat de aankooprente op pensioendatum vier procent bedraagt. Hoe ziet zijn pensioensituatie er dan uit vergeleken met optie 1? Het kapitaal is op de pensioendatum gestegen naar ongeveer € 708.000.

GEVOLGEN OVERDRAGENDE BV

De bv die de pensioenverplichting overdraagt wil het verschil tussen de betaalde zakelijke koopsom en de fiscale voorziening in mindering brengen op het

	Optie 1	Optie 2
Eerste inleg	€ 621.000	€ 621.000
Kapitaal op pensioendatum	n.v.t	€ 708.000
Geïndexeerd ouderdomspensioen	€ 36.000	€ 43.000
Partnerpensioen	€ 25.200	€ 30.100

resultaat. Daarbij geldt dat als de koopsom is betaald aan een andere bv, bijvoorbeeld een pensioen-bv, op grond van artikelen 3.26 en 3.27 van de Wet IB 2001 de betaalde indexatielast niet of slechts gedeeltelijk ten laste gebracht kan worden van het resultaat. Deze vooruitbetaalde indexatielast moet worden geactiveerd op de balans van de werkgever-bv. De geactiveerde indexatielast kan pas op grond van artikel 3.26 lid 2 Wet IB 2001 als last genomen worden wanneer de indexatie zich daadwerkelijk voordoet. Meestal is dit de ingangsdatum van het pensioen.

Daarnaast vindt beperking van de aftrek plaats voor het gedeelte waarvan de rekenrente lager is dan vier

procent. Artikel 3.28 Wet IB 2001 stelt immers dat er sprake is van een indexatie als er een rekenrente van minder dan vier procent is gehanteerd. Ook al is er feitelijk geen indexatie toegezegd. In het arrest van de Hoge Raad van 24 december 2010 LJN:BM9257 is dit wederom bekrachtigd. Op basis van artikel 3.27 lid 3a Wet IB 2001 geldt deze beperking niet als de koopsom is betaald aan een verzekeraar die voldoet aan de definitie van de Wet op het financieel toezicht (Wft). □

Noot

* Corey Dekkers is senior pensioenspecialist op de afdeling fiscale en juridische zaken bij Pensioennavigator BV.

ADVIESCOLLEGE BEROEPSREGLEMENTERING

SYSTEEMGERICHT OF GEGEVENSGERICHT?

Gewapend met een gele markerstift en een kop koffie trapte ik als accountant-in-opleiding elke controle af met het integraal doorlopen van de grootboekmutaties vanaf een stapel papier uit de matrixprinter (met van die gaatjes aan de zijkant). Op zoek naar vreemde transacties, zoals negatieve debiteuren, memoriaalboekingen, vreemde omschrijvingen. Dat was voor mij zo'n twintig jaar geleden de gewoonste zaak van de wereld.

Dat was nog voor de tijd van systeemgericht controleren, waarmee toen om goede redenen meer nadruk kwam te liggen op het proces van totstandkoming van de cijfers. Heel valide, omdat bedrijven complexer werden door onder andere ERP-systemen die het integraal doornemen van het grootboek minder efficiënt maakten. Dit leidde tot de introductie van het testen van opzet, bestaan en werking van beheersingsmaatregelen. Gegevensgerichte controlewerkzaamheden, zoals het manueel doorlopen van het grootboek, kwamen op de achtergrond.

Daar is nu een kanteling in gekomen. De voortschrijdende technologie maakt het mogelijk om de data uit de systemen van de onderneming te trekken en met gebruiksvriendelijke tools rapporten te draaien die inzicht verschaffen in trends en uitzonderingen in het cijfermateriaal. Net zoals twintig jaar geleden, maar nu doet de computer het werk: top-10 debiteuren, alle memoriaalboekingen net voor- en na balansdatum, het onderkennen van frauderisico's, aansluitingen tussen omzet en btw. De mogelijkheden zijn schier oneindig.

Wie eenmaal handig werkt met data-analyse tools wil niet meer anders, zo blijkt in de praktijk. Zijn we daarmee weer terug in de tijd met een traditionele gegevensgerichte controle? Nee, het is *best of two worlds*. Het gebruik van data-analyses

PETER EIMERS,
VOORZITTER
ADVIESCOLLEGE
BEROEPS-
REGLEMENTERING

vergemakkelijkt het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden, zo nodig tot op transactieniveau. En met data-analyses kom je ook meer te weten over de processen en transactieverwerking in de boekhouding en in de beheersingsmaatregelen onderliggende systemen.

Heeft u bijvoorbeeld enig idee welk deel van de omzet wordt gecrediteerd en waarom? Zou een veelheid aan creditnota's kunnen wijzen op te voorkomen fouten en een inefficiënt transactieproces? En hoeveel debiteuren er via het memoriaal worden afgeboekt? Of heeft u vastgesteld dat omzet en af te dragen btw zich logisch tot elkaar verhouden? U ziet het in een handomdraai met een data-analyse tool.

Ondernemingen die hun accountant een dergelijke tool zien gebruiken, willen het zelf ook gebruiken. Zodat de accountant daar weer op kan steunen. Data-analyse doet het traditionele onderscheid tussen systeem- en gegevensgericht dus vervagen.

“Leuk om erbij te doen, maar mag ik data-analyses gebruiken als controlebewijs volgens de NV COS?” Het antwoord is volmondig: ja! Data-analyses zijn het uitgelezen middel om een diepgaande kennis van de processen en transacties te vergaren (Standaard 315.11 e.v.). Met als mogelijk bijeffect dat sneller kan worden vastgesteld dat niet gesteund kan worden op bepaalde systemen, zodat het testen van de effectieve werking van beheersingsmaatregelen in dat geval niet zoveel zin heeft.

Data-analyse helpt dus niet alleen voor een beter begrip van de processen en transacties, maar dus ook tot een slimmer opgezette controle, die tot relevante bevindingen leidt voor het management. Een prachtige innovatie voor het accountantsberoep!